

Perämetsien mies helleenien mailla

Osa I. Hrisula & Chimon

Perämetsien mies kylpi hiessä. Hän oli joutunut kreikkalaiseen kansantanssin pyörteisiin Ateenan kaupungin pohjoisosassa sijaitsevassa Cavalleria –ravintolassa.

Keskiyön tietämällä alkaneessa juhlassa tanssi parisataapäinen vierasjoukko Amalthian ja Jorgoksen häitä aamutunneille saakka. Mukana oli myös toistakymmentä suomalaista vierasta, sillä morsian oli sukujuuriltaan Perämetsien väkeä. Törmäsen Heikin sitkeä ja sikiävä siemen oli hänessä yhtynyt kreikkalaiseen vereen.

Perämetsistä Ateenaan saapunutta juhloväkeä kreikkalaiseen rivitanssiin kaikkein innokkaimmin oli ohjaamassa morsiamen kunnianarvoisa isoäiti, lähes yhdeksänkymmenen ikäinen Hrisula, siloposkinen ja muutenkin viehättävä rouva. Kädestä pitäen hän talutti sukunsa hyperboreaaliset liitännäisjäsenet letkaan, joka oli yhdistävä hääparin suvut toisiinsa musiikin poljennon ja sen tahdissa keinuvien vartalonliikkeiden lujin sitein.

Hrisula on lähtöisin Pohjois-Kreikan Traakiasta, lähellä Thessalonikia sijaitsevasta Kavalan kaupungista. Kun Konstantinopolin valloituksessa 1453 perustettu turkkilaisvalta hajosi alueella ensimmäisen maailmansodan jälkimainingeissa, taistelivat sen herruudesta valtaväestönä olevien kreikkalaisten kanssa serbit ja bulgaarit.

Näissä monimutkaisten etnisten ja uskonnollisten vastakohtaisuuksien värittämissä kahinoissa joutui Hrisulan isä ennen tyttären syntymää vuosiksi vankeuteen bulgaarien keskitysleiriin, mistä vain joka kymmenes 40.000 miestä käsittäneestä vankijoukosta palasi hengissä. Neuvokas nuori vaimo pelasti miehensä maksamalla vangitsijoille huomattavat lunnasrahat, jotka mahdollistivat hengissä säilymisen.

Nyky-Kreikan synnytystuskat joutui ankarina kokemaan myös Hrisulan tuleva mies, joitakin vuosia sitten edesmennyt Chimon. Hänen isänsä oli Vähä Aasian rannikolla sijaitsevan Smyrnan ikivanhan kreikkalaiskaupungin asukkaita toimien rahanvaihtajana tässä koko itäisen Välimeren kaupan merkittävässä keskuksessa.

Chimon ehti syntymään Smyrnassa ennen Kemal Atatürkin 1922 toimeenpanemaa Turkin kansallismielistä vallankumousta, jonka pyörteissä yli puoli miljoonaa maassa asunutta kreikkalaista passitettiin Kreikkaan. Heidän joukossaan oli Chimonin perhe, joka jätti taakseen kotinsa ja helleenien antiikin ajoista saakka asuttaman Smyrnan. Kreikkalaisten lähtiessä myös kaupungin nimi turkkilaistettiin Izmiriksi. Chimonin synnyinkaupungin kreikkalaisten asuttamista rantakortteleista jäljelle jäivät vain savuavat rauniot uusien vallanpitäjien ryhtyessä isännöimään siellä.

Kauppakorkeakoulun suorittanut Hrisula ja lakimieheksi opiskellut Chimon kohtasivat toisensa Ateenassa toisen maailmansodan jälkeen. Takana olivat saksalaismiehitys ja sen jälkeen maata repinyt, kymmeniätuhansia uhreja vaatinut sisällissota, josta on Kreikassa vaiettu näihin vuosiin saakka. Verisessä sisällissodassa Pohjois-Kreikan vuoria tukikohtanaan pitäneet, Staliniin tukeutuneet kreikkalaiset kommunistit pyrkivät kukistamaan kuninkaan ja maan porvarilliset vallanpitäjät, jotka puolestaan saivat apua Englannista.

Näitä tarinoita kuunnellessaan jää Perämetsien mies miettimään oman kansansa ja sukunsa vaiheita Euroopan toisella laidalla. Sielläkin kilpailivat menneellä vuosisadalla samat vastakohtaisuudet pientä ihmistä puolelta toiselle heitellen: luterilainen ja kreikkalais-ortodoksinen kristillisyys, porvarillis-kansallinen ja marxilais-leniniläinen aatteellisuus, yleismaailmallisen valtapoliittikan suuret voimat ...

Kreikka oli vielä 50-luvulla Euroopan etäisiä syrjäkulmia kommunistien hallitseman Balkanin takamailla. Kansainvälinen matkailukaan ei ollut sitä vielä löytänyt. Mutta lähelle Ateenan

keskustaa asumaan asettunut nuori pari Hrisula ja Chimon Caralis keskittyivät oman perheensä ja sen hyvinvoinnin hiljaiseen kasvattamiseen. Viitisentoista vuotta työskenneltyään Hrisula-äiti jäi kotiin pitämään huolta kahdesta pojasta ja vartioimaan kotiliettä. Chimon-isä puolestaan hankki perheelle toimeentulon Kreikassa toimineen kansainvälisen kaupallisen yrityksen palveluksessa..

Perheen ensimmäisiä suuria hankintoja oli joitakin kymmeniä kilometrejä Ateenan keskustasta itään, Aigeian meren rannalla sijainnut pieni kesämökki ja puutarhapalsta. Siellä vietti perhe kesiään uiden Välimeressä, hedelmiä ja vihanneksia viljellen. Oman auton puuttuessa matkat mökille taitettiin bussilla.

Kappaleen matkaa Caraloksen perheen kesäpaikasta idän suunnalla, Sunionin niemimaan kärjessä vartioi ylpeää Ateenan kaupunkia meren jumala Poseidon. Sinne olivat antiikin aikaiset Helleenit pystyttäneet jumalalleen temppelin Persialaissotien jälkeen, kun merentakainen Aasian uhka oli torjuttu. Sen marmoriin oli nimensä kaivertanut myös lordi Byron, Kreikan vapaussotaan osallistunut englantilainen runoilija. Hänen johdollaan valveutunut Euroopan nuoriso 1820-luvulla taisteli kreikkalaisten rinnalla romantiikan hengessä lännen ja koko kristikunnan puolesta Turkkia ja muslimivaltaa vastaan.

JOUNI ALAVUOTUNKI